

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski

w sprawie z odwołania T. S.A. w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
z udziałem K.K. i P.S.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym i podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 lipca 2023 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 9 lutego 2022 r., sygn. akt III AUa 777/21,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującej się kwotę
480 (czterysta osiemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 marca 2021 r., XIII U 883/19, Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie zmienił dwie decyzje z dnia 19 lutego 2019 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Warszawie w ten sposób, że ustalił, że ubezpieczeni K.K. oraz P.S. oraz nie podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu w okresach objętych zaskarżonymi decyzjami jako pracownicy u płatnika składek T.

S.A. z siedzibą w W., a ponadto zasądził od organu rentowego na rzecz płatnika składek kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie wyrokiem z dnia 9 lutego 2022 r., III AUa 777/21, oddalił apelację organu rentowego od powyższego wyroku oraz zasądził od apelującego na rzecz płatnika składek zwrot kosztów zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku organ rentowy zarzucił naruszenie: 1. art. 327¹ § 1 k.p.c., 2. art. 233 § 1 k.p.c., 3. art. 627 k.c., 4. art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 266 w związku z art. 22 § 1² k.p.

Skarżący uzasadnił przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oczywistą zasadnością skargi, stwierdzając, że ubezpieczeni tak samo jak pracownicy zatrudnieni na podstawie umowy o pracę wykonywali pracę w zespole, bez którego nie byłoby w stanie wykonać swojej pracy, korzystali ze sprzętu T. S.A., wykonywali pracę pod nadzorem, nieprzerwanie, w miejscu i czasie wskazanym przez T. S.A., efekt ich pracy musiał odpowiadać standardom technicznym i jakościowym określonym przez T. S.A.

Mając na uwadze powyższe, skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a w sytuacji uznania przez Sąd Najwyższy, że podstawa naruszenia prawa materialnego jest oczywiście uzasadniona o uchylenie wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie odwołania odwołującej spółki, a także o zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną płatnik składek wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o oddalenie skargi kasacyjnej - w przypadku przyjęcia jej do rozpoznania oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz płatnika kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przewidzianych prawem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania. Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia. Nie przysługuje od każdego orzeczenia sądu drugiej instancji, które nie satysfakcjonuje strony skarżącej. Wnosi się ją do Sądu Najwyższego od prawomocnego wyroku poza tokiem instancji. Jej przyjęcie do merytorycznego rozpoznania musi być uzasadnione istotnym interesem publicznym, w szczególności potrzebą dokonania wykładni przepisów, które jeszcze nie doczekały się sądowej interpretacji albo wywołują wątpliwości interpretacyjne, rozstrzygnięciem istotnych zagadnień prawnych, zwłaszcza o charakterze precedensowym, dotychczas nierozważanych przez Sąd Najwyższy, wreszcie wyeliminowaniem orzeczeń oczywiście i rażąco wadliwych. Wniesienie skargi kasacyjnej doznaje istotnych ograniczeń, pozwalających Sądowi Najwyższemu na wstępną selekcję spraw, które będą merytorycznie rozpoznane (tzw. przedsąd).

Wymagania konstrukcyjne skargi określa art. 398⁴ § 1 i 2 k.p.c., nakładając na skarżącego między innymi obowiązek zawarcia w skardze wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania oraz jego uzasadnienia. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) powinno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Sąd Najwyższy w ramach tzw. przedsądu bada tylko powołane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie, zaś cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie przez skarżącego istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym.

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczność, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta "oczywistość" i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Skarżący nie spełnił opisanych oczekiwań co do wymagań konstrukcyjnych skargi kasacyjnej. Przede wszystkim nie wskazał, jaki przepis został w sposób oczywisty naruszony przez Sąd drugiej instancji, a jak wywiedziono wyżej, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego, oczywistego naruszenia przepisu prawa - jasnego i jednoznacznego, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości.

Twierdzenia skarżącego zmierzają do podważenia dokonanych ustaleń faktycznych w oparciu, o które rozstrzygał Sąd drugiej instancji.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że sporne umowy należy uznać za umowy o dzieło. Za takim stanowiskiem przemawia, że ubezpieczeni nie podlegali

poleceniom kierownictwa produkcji (producenta) co do miejsca, czasu i sposobu wykonywania pracy, a także sposób ustalania wysokości wynagrodzenia i jego wypłacania przez wystawianie rachunków przez ubezpieczonych, nieobjęcie ich ubezpieczeniem społecznym przy pełnej tego świadomości i wiedzy po stronie ubezpieczonych, jak również możliwość podejmowania dodatkowego zatrudnienia w podmiocie konkurencyjnym dopuszczalność wymierzenia kary umownej, obowiązku przeniesienia autorskich praw majątkowych do dzieła, niekorzystanie z typowych dla stosunku pracy uprawnień urlopowych z zachowaniem prawa do wynagrodzenia oraz z wynagrodzenia lub zasiłku za czas niezdolności do pracy, możliwość wykonywania dodatkowych zajęć na rzecz innych podmiotów konkurencyjnych. Sąd drugiej instancji podkreślił także, że w łączących strony stosunkach prawnych występowały cechy niedopuszczalne przy umowach o pracę - prawo odmowy przystąpienia do danego zadania.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że jeżeli umowa ma cechy umowy o pracę oraz umowy cywilnej, to decyduje ustalenie, które cechy przeważają (wyroki z 20 marca 1965 r., III PU 28/64, z 18 czerwca 1998 r., I PKN 191/98, z 14 września 1998 r., I PKN 334/98, z 28 października 1998 r., I PKN 416/98, z 7 marca 2006 r., I PK 146/05, z 9 lipca 2008 r., I PK 315/07; z 11 września 2013 r., II PK 372/12, OSNP 2014 nr 6, poz. 80; OSP 2015 nr 1, poz. 8, z glosą A. Musiały; Kortowski Przegląd Prawniczy 2016 nr 3, s. 254, z glosą P. Orzechowskiego; z 16 maja 2019 r., II PK 27/18, OSNP 2020 nr 5, poz. 43).

Rozstrzygając w ustalonym stanie faktycznym sąd Apelacyjny przywołał w tej materii właściwe orzecznictwo Sądu Najwyższego, na podstawie którego wyciągnął prawidłowe wnioski, uznając że zawarte umowy w przeważającej mierze charakteryzują się cechami właściwymi dla umów o dzieło.

Wobec powyższego twierdzenia skarżącego, że wykonywana przez ubezpieczonych praca tożsama była z pracą innych osób zatrudnionych w ramach stosunku pracy nie mają poparcia w ustalonym stanie faktycznym, który nie może być podważany na etapie kasacyjnym również na etapie przedsądu, ze względu na związanie Sądu Najwyższego ustaleniami stanu faktycznego, na którym oparto zaskarżony wyrok (art. 398³ § 3 k.p.c.).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy w oparciu o art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

(I.T.)

[ms]